EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 29.07.2005
KOM(2005) 348 galutinis

KOMISIJOS ATASKAITA

dėl Reglamento (EB) Nr. 1049/2001 dėl galimybės visuomenei susipažinti su Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos dokumentais taikymo 2004 m.

{SEK(2005) 1025}

PRATARMĖ

Nuo 2001 m. gruodžio 3 d. taikomo Reglamento Nr. 1049/2001 dėl galimybės visuomenei susipažinti su Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos dokumentais[1] 17 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad kiekviena institucija rengia ataskaitą apie praėjusius metus. Šioje ataskaitoje nurodomas atvejų, kai institucijos nepatenkino prašymo leisti susipažinti su dokumentais, skaičius ir pateikiamos tokio sprendimo priežastys. Ataskaitoje taip pat turi būti paminėtas į viešąjį dokumentų registrą neįtrauktų svarbių dokumentų skaičius.

Taigi ši 2004 m. ataskaita yra trečia Komisijos pateikta ataskaita laikantis šios nuostatos.

Šios ataskaitos priede pateikiami statistiniai su prašymais susipažinti su dokumentais susiję duomenys. Lentelėse pakartojami trejų reglamento taikymo metų duomenys, leidžiantys stebėti reglamento įgyvendinimo eigą. Šiuo atžvilgiu reikia pažymėti, kad statistiniai duomenys yra susiję tik su prašymais susipažinti su nepaskelbtais dokumentais, į juos neįtraukta informacija apie jau paskelbtų dokumentų užsakymus ar prašymus suteikti informaciją.

Priede taip pat pateikiama išsami prašymų ir taikytų išlygų analizė bei Ombudsmenui ir teismui pateiktų skundų apžvalga.

[1] OL L 145, 2001 5 31, p. 43.

1. TAM TIKROS SU REGLAMENTO TAIKYMU SUSIJUSIOS NUOSTATOS

1.1. 2004 m. sausio 30 d. Komisija patvirtino ataskaitą dėl Reglamento Nr. 1049/2001 17 straipsnio 2 dalyje išdėstytų principų įgyvendinimo.

1.2. 2003 m. spalio 1 d. Reglamentas Nr. 1049/2001 imtas taikyti tuo metu veikusioms Bendrijos agentūroms. 2004 m. pastarosios patvirtino reglamento įgyvendinimo taisykles. Vienoje pagrindinio akto nuostatų numatyta, kad Reglamentas Nr. 1049/2001 taikomas kiekvieną kartą, kai įkuriamos naujos agentūros.

1.3. Komisijos pasiūlymo dėl Orhus konvencijos dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais[2] nuostatų taikymo Bendrijos institucijoms ir organams klausimu Europos Parlamentas pateikė savo nuomonę po pirmojo svarstymo, pasiektas politinis susitarimas Taryboje.

2. VISUOMENĖS INFORMAVIMAS

2.1. 2004 m. gegužės 1 d. į Europos Sąjungą įstojus naujoms valstybėms narėms, Komisijos vidaus dokumentų registras buvo pritaikytas teikti informaciją dvidešimčia oficialiųjų kalbų. KOM serijos galutinių dokumentų ir Komisijos susirinkimų dienotvarkės bei protokolų nesutrumpinti tekstai yra tiesiogiai prieinami. Komisija toliau techniškai plėtojo dokumentų registrą, kad kitų dokumentų serijos taptų tiesiogiai prieinamos.

2.2. Nuo 2003 m. gruodžio mėn. vidaus dokumentų registrą papildė specialus registras, kuriame registruojami Komisijai padedančių vykdyti jos įgaliojimus komitetų darbai. Į registrą įtraukiami dokumentai, susiję su Europos Parlamentui perduotais komitetų darbais laikantis sprendimo dėl „komitologijos“ nuostatų[3].

2.3. 2004 m. *EUROPA* serverio svetainėje „Skaidrumas ir prieiga prie dokumentų“ iš viso užregistruota 1 384 108 paieškos skaičiuojant peržiūrėtus interneto puslapius, t.y. vidutiniškai 115 342 paieškos per mėnesį ir vidutiniškai maždaug 5 250 paieškų per vieną darbo dieną. Palyginti su 2003 m., šis skaičius išaugo trigubai.

2.4. Bendra trijų institucijų brošiūra, 2002 m. išleista vienuolika to meto Bendrijos kalbų[4], buvo išversta į devynias naujas Bendrijos kalbas. Šias brošiūras bus galima rasti atstovybėse, delegacijose, informacijos centruose ir tinkluose.

2.5. Visos trys institucijos tęsia informacinės priemonės įgyvendinimo „teisingumo, laisvės ir saugumo“ srityje galimybių studiją.

---

2 KOM (2003) 622 galutinis.

3 1999 m. birželio 28 d. sprendimas, nustatantis Komisijai suteiktų įgaliojimų vykdymo tvarką (1999/468/EB), 1999 m. liepos 17 d. OL L 184, p. 23.

4 Katalogo numeris KA-41-01-187-FR-C ISBN 92-894-1904-0.

3. BENDRADARBIAVIMAS SU KITOMIS INSTITUCIJOMIS IR VALSTYBĖMIS NARĖMIS

3.1. Reglamento 15 straipsnio 2 dalyje numatytytas tarpinstitucinis komitetas 2004 m. nesurengė politinio lygio susirinkimo. Tačiau už Reglamento Nr. 1049/2001 įgyvendinimą atsakingos Europos Parlamento generalinio sekretoriato, Tarybos ir Komisijos tarnybos ir toliau keitėsi informacija bei patirtimi, siekdamos nustatyti geriausią praktiką ir užtikrinti nuoseklų reglamento taikymą.

3.2. Pirmininkaujant Nyderlandams, 2004 m. lapkričio 25 ir 26 d. Hagoje buvo surengta antra skaidrumui Europoje skirta konferencija, kurios tikslas – pateikti pirmąją ataskaitą dėl Reglamento Nr. 1049/2001 taikymo, į Sąjungą įstojus dešimt naujų valstybių narių.

4. PRAŠYMŲ SUSIPAŽINTI SU DOKUMENTAIS ANALIZĖ

4.1. Nuo reglamento priėmimo prašymų skaičius nuolat augo, ši tendencija pasitvirtino ir praėjusiais metais:

– nuo 2002 m. iki 2003 m. pradinių prašymų skaičius nuo 991 išaugo iki 1523, t.y. išaugo 53,7%;

– 2004 m. buvo užregistruota 2600 pradinių prašymų, t.y. 1077 prašymais daugiau nei 2003 m. – prašymų skaičius išaugo 70,72%.

4.2. Patvirtintų prašymų skaičius augo lėčiau:

– nuo 2002 m. iki 2003 m. jų skaičius nuo 96 išaugo iki 143, t.y. 48,96 %;

– 2004 m. buvo užregistruota 162 patvirtintų prašymų, t.y. 19 prašymų daugiau nei 2003 m. – prašymų skaičius išaugo 13,29 %.

4.3. Prašymų skaičius pagal domėjimosi sritį yra beveik toks pats kaip ir ankstesniais metais. Daugiausia domimasi konkurencijos, muitų ir netiesioginių mokesčių, vidaus rinkos ir aplinkosaugos klausimais – tai sudaro beveik 40% prašymų.

4.4. Prašymų skaičius pagal socialinę ir profesinę sudėtį beveik nekito. Įvairios interesų grupės, nevyriausybinės organizacijos ir įmonės sudaro daugiau nei ketvirtį prašymų.

4.5. Daugiau nei ketvirtį prašymų (26,42%) pateikia Belgijoje įsikūrę asmenys ar organizacijos, nes nemažai Europos lygiu veikiančių tarptautinių įmonių, tarptautinių advokatų kontorų, asociacijų ar nevyriausybinių organizacijų turi biurą Briuselyje. Be to, didelė dalis prašymų ateina iš Vokietijos, Italijos, Prancūzijos, Jungtinės Karalystės, Ispanijos, Nyderlandų ir sudaro šiek tiek daugiau nei pusę prašymų. Naujų valstybių narių dalis – nedidelė (4,31%).

5. TEISĖS SUSIPAŽINTI SU DOKUMENTAIS IŠLYGOS

5.1. Pradiniame prašymų etape teigiamų atsakymų procentinė dalis liko beveik tokia pati kaip ir 2003 m.: nuo 69,31% sumažėjo iki 68,19%. 64,8% atvejų buvo paviešintas visas dokumento tekstas, 3,39% atvejų su prašomu dokumentu buvo leista susipažinti tik iš dalies.

Į teigiamų atsakymų procentinę dalį neįeina didelis prašymų susipažinti su jau paviešintais dokumentais skaičius (beveik kas penktas prašymas). Be to, reikia pažymėti, kad maždaug 2% atvejų prašymai susiję su neegzistuojančiais dokumentais.

5.2. Patvirtintų pradinių sprendimų procentinė dalis žymiai išaugo: nuo 61,57% iki 73,21% atvejų.

Po pradinio atsakymo patvirtintų prašymų susipažinti su visu dokumento tekstu procentinė dalis sumažėjo nuo 30,13% iki 9,09%. Tačiau sprendimų, kuriais po pradinio atsakymo suteikiama teisė susipažinti su dokumentais tik iš dalies, procentinė dalis išaugo daugiau nei dvigubai: nuo 8,29% iki 17,7%.

Apdorojus prašymų duomenis, nustatyta 70% teigiamų atsakymų (palyginti su 72,82% 2003 m.); 65,45% atvejų buvo paviešintas visas dokumento tekstas, 4,58 % atvejų su dokumentu leista susipažinti tik iš dalies.

5.3. Pagrindinė priežastis, dėl kurios nesuteikta galimybė susipažinti su dokumentais, pradiniame etape buvo inspekcijų, tyrimų ir audito tikslų apsauga (4 straipsnio 2 dalies 3 pastraipa), nors šios išlygos pagrindu atmestų prašymų procentinė dalis šiek tiek sumažėjo: nuo 37,55% iki 31,81%. Dažniausia prašyta susipažinti su raštais, kuriuose reikalaujama sumokėti skolą, su pagrįstomis nuomonėmis ir kitais su nebaigta pažeidimo nagrinėjimo procedūra susijusiais dokumentais bei dokumentais, susijusiais su tyrimais konkurencijos politikos srityje.

Antroji priežastis, dėl kurios nesuteikta galimybė susipažinti su dokumentais, buvo Komisijos sprendimų priėmimo proceso apsauga (4 straipsnio 3 dalis). Šios išlygos pagrindu atmestų prašymų procentinė dalis išaugo nuo 20,92% iki 25,44%.

5.4. Pagrindinės priežastys, dėl kurių buvo patvirtintas sprendimas atmesti prašymą, buvo tokios pačios kaip pradiniame etape:

– tyrimų tikslų apsauga (26,32%);

– sprendimų priėmimo proceso apsauga (21,75%).

Reikia atkreipti dėmesį į tai, kad verslo interesų apsauga buvo pagrįsta žymiau daugiau patvirtintų sprendimų atmesti prašymus nei 2003 m.: jų skaičius išaugo nuo 11,87%iki 15,79%. Šios išlygos pagrindu atmestų prašymų procentinė dalis yra akivaizdžiai didesnė nei pradiniame etape (8,33%).

6. EUROPOS OMBUDSMENUI PATEIKTI SKUNDAI

6.1. 2004 m. Ombudsmenas išnagrinėjo trylika prieš Komisiją iškeltų bylų, kuriose apskundžiamas sprendimas atmesti prašymą susipažinti su dokumentais. Penkiais atvejais Ombudsmenas priėjo išvadą, kad nebuvo netinkamo administravimo. Kitais penkiais atvejais buvo rastas kompromisinis sprendimas arba ginčas per tą laiką buvo išspręstas. Dėl trijų skundų Ombudsmenas pateikė kritinių pastabų.

6.2. 2004 m. Ombudsmenui buvo pateikta vienuolika naujų skundų. Keturiuose iš jų apskundžiamas sprendimas atmesti prašymą susipažinti su pažeidimo nagrinėjimo procedūros metu parengtais ar gautais dokumentais (raštai, kuriuose reikalaujama sumokėti skolą, pagrįstos nuomonės, valstybių narių atsakymai).

7. TEISMUI PATEIKTI IEŠKINIAI

7.1. Pirmosios instancijos teismas priėmė du nutarimus, kuriais atmetė ieškinį dėl sprendimo atmesti prašymą susipažinti su dokumentais. Be to, panaikindamas pirmosios instancijos teismo nutarimą, Teisingumo Teismas panaikino neigiamą Tarybos ir Komisijos sprendimą.

- 2004 m. lapkričio 23 d. pirmosios instancijos teismo nutarimas, byla T-84/03, Turco prieš Tarybą
- 2004 m. lapkričio 30 d. pirmosios instancijos teismo nutarimas, byla T-168/02, *Internationaler Tierschutzfonds* prieš Komisiją
- 2004 m. sausio 22 d. Teisingumo Teismo nutarimas, byla C-353/01 P, Mattila prieš Tarybą ir Komisiją

7.2. Taikant Reglamentą Nr. 1049/2001, 2004 m. buvo pateikti devyni nauji ieškiniai dėl Komisijos sprendimų:

- Tarptautinė spaudos asociacija prieš Komisiją, byla T-36/04
- *Bavarian Lager* prieš Komisiją, byla T-194/04
- *Co-Frutta* prieš Komisiją, byla T-446/04
- *Franchet-Byk* prieš Komisiją, byla T-70/04
- *Port Support Customs Agency* prieš Komisiją, byla T-319/04
- Terezakis prieš Komisiją, byla T-380/04
- *Ultradent* prieš Komisiją, byla T-237/04
- *UPS* prieš Komisiją, byla T-284/04
- Valero Jordana prieš Komisiją, byla T-161/04

8. IŠVADOS

2004 m. pasitvirtino augantis visuomenės susidomėjimas nepaskelbtais Komisijos dokumentais. Kaip ir ankstesniais metais, daugiausia prašymus susipažinti su dokumentais (daugiau nei 40%) teikia įmonės, nevyriausybinės organizacijos, advokatų kontoros ar įvairių interesų grupės.

Bendra prašymų analizės išvada yra ta, kad didelė jų dalis yra susijusi su Komisijos veiksmais atliekant Bendrijos teisės taikymo priežiūrą. Daugeliu atvejų prašymai pateikiami siekiant gauti dokumentų, kurie palaikytų prašančiojo poziciją skundo atveju, – pavyzdžiui, skundo dėl tariamo Bendrijos teisės pažeidimo, administracinio ar teisminio ieškinio atvejais. Reikia pažymėti, kad paprastai prašomi dokumentai yra didelės apimties ir jų analizė pareikalauja daug administracinio darbo.

Dažniausiai nurodomos priežastys, dėl kurių atmetami prašymai, yra susijusios su šių interesų apsauga: tyrimų tikslų, įmonių verslo interesų ir Komisijos sprendimų priėmimo procesu. Pastaroji išlyga nurodoma veikiau siekiant apsaugoti individualios paskirties sprendimus nei teisėkūrą. Dėl teisės aktų: vis dažniau dokumentai paviešinami nelaukiant, kol bus pateiktas prašymas su jais susipažinti.

Nors prašymų daugėja, Ombudsmenui pateiktų skundų, susijusių su Reglamento Nr. 1049/2001 taikymu, skaičius nekinta. Daugeliu atvejų Ombudsmenas nutarė, kad nebuvo netinkamo administravimo, arba nustatė, kad byla buvo išspręsta skundo pateikėjo naudai.

Pirmosios instancijos teismas patvirtino išlygos dėl valstybių narių teisės užkirsti kelią jų Komisijai siunčiamų dokumentų paviešinimui aiškinimą.